

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/255/2021
Identifikačné číslo spisu: 1320206527
Dátum vydania rozhodnutia: 28.10.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1320206527.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa D. C., nar. XX.X.XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, pracovisko Senec, so sídlom v Senci, Krátka 1, dieťa matky U. H., bývajúcej v J., F. XXXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou FARDOUS PARTNERS s.r.o., so sídlom v Šali, Hlavná 6 a otca K. C., bývajúceho v D., T. XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou AK ZAHRADNIK & Spol, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 12, v konaní o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia na úpravu styku s maloletým, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 40 P 37/2020, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 23. novembra 2020 sp. zn. 11 CoP 298/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) uznesením z 15. júla 2020 č. k. 40 P 37/2020-71 na čas do právoplatného skončenia konania vo veci samej, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 39 P 50/2019, upravil styk otca s maloletým D. C., nar. XX. I. XXXX, každý páry týždeň od štvrtka 17.00 hod. do nedele 15.00 hod. a od 14.08. 15:00 hod. do 23.08. 15:00 hod. s tým, že otec si maloletého prevezme a odovzdá v mieste bydliska matky, matke uložil povinnosť maloletého na styk s otcom riadne pripraviť a otcovi ho v určenom čase odovzdať; upravil styk otca s maloletým prostredníctvom audiovizuálneho kontaktu aplikáciou Facetime, každý páry týždeň v pondelok a v stredu o 18.30 hod. a každý nepáry týždeň v utorok a vo štvrtok o 18.30 hod., matke uložil povinnosť kontakt otca s maloletým umožniť, maloletého pripraviť a v stanovenom čase prijať hovor od otca. Vo zvyšku návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Súd prvej inštancie takto rozhodol po oboznámení sa s návrhom otca podľa § 2 ods. 1, zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový priadok (ďalej aj „CMP“), § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 328 ods. 1, § 329 ods. 1, § 330, § 333, zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový priadok (ďalej aj „CSP“), dospievajúc k záveru o čiastočnom

splnení podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia v otcom požadovanom smere. Vychádzal z faktickej starostlivosti matky o maloletého, žijúcej s maloletým v Košiciach (od 5/2020), po odsťahovaní sa zo spoločnej domácnosti vedenej rodičmi v D.. Uviedol, že z doposiaľ vykonaného dokazovania a obsahu listín vyplýva, že rodičia počas odluky 3/2019 až 7/2019, zabezpečovali starostlivosť o maloletého formou striedavej osobnej starostlivosti, avšak po poslednom odchode matky sa na spôsobe ďalšej starostlivosti o maloletého a najmä styku otca s maloletým dohodnúť nevedia. Skonštatoval, že matka otcovi styk s maloletým bez jej prítomnosti a mimo ňou určeného miesta neumožňuje. Poukázal na závery správy z prešetrenia pomerov zo 06. mája 2020 v pripojenom spise sp. zn. 39 P 103/2020, z ktorého vyplýva blízky vzťah maloletého s otcom a každodenná starostlivosť otca o maloletého. Návrhu otca vyhovel iba čiastočne, dôvodiac vekom maloletého (4 roky). Nevyhovel návrhu otca v časti uloženia povinnosti matke preberať si maloletého v mieste jeho bydliska a vysvetlil, že pokiaľ má otec záujem stretávať sa s maloletým, musí si zabezpečiť jeho preberanie a odovzdávanie s tým, že k inej úprave možno dospieť len v konaní vo veci samej na základe vykonaného dokazovania. Poukazujúc na zachovanie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, upravil styk otca s maloletým aj počas letných prázdnin. Skonštatoval, že otec sa o maloletého aktívne zaujíma, do odchodu matky zo spoločnej domácnosti sa o maloletého riadne staral. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) uznesením z 23. novembra 2020 sp. zn. 11 CoP 298/2020 nariadil neodkladné opatrenie nasledujúceho znenia:

Matka je povinná na čas do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej na Okresnom súde Bratislava III, sp. zn. 39P/178/2020, o d o v z d a ť maloleté dieťa D. C., nar. XX.XX.XXXX do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ktorá sa bude realizovať nasledovne, počnúc mesiacom december 2020:

- otec bude osobnú starostlivosť o maloleté dieťa zabezpečovať od 2-ého piatka v kalendárnom mesiaci od 15.00 hod. do 3-tej nedele v danom kalendárnom mesiaci do 13.00 hod.

- matka bude osobnú starostlivosť o maloleté dieťa zabezpečovať od 3-tej nedele v kalendárnom mesiaci od 13.00 hod. do 2-ého piatka nasledujúceho kalendárneho mesiaca do 15.00 hod.

- počas kalendárnych mesiacov júl a august bude osobnú starostlivosť o maloletého zabezpečovať otec od 01.07. od 15.00 hod. do 15.07. do 13.00 hod. a od 01.08. od 15.00 hod. do 15.08. do 13.00 hod., a matka od 15.07. od 13.00 hod. do 01.08. do 15.00 hod. a od 15.08. od 13.00 hod. do 2-éhopiatka nasledujúceho kalendárneho mesiaca (september) do 15.00 hod., kedy bude vo výkone osobnej starostlivosti o maloletého pokračovať otec podľa základnej úpravy.

Miestom odovzdávania a preberania maloletého dieťaťa bude miesto bydliska odovzdávajúceho rodiča.

Rodičom sa pri preberaní a odovzdávaní maloletého ukladá vzájomná informačná povinnosť o podstatných náležitostiach týkajúcich sa maloletého.

Matka má právo počas výkonu osobnej starostlivosti otca realizovať styk s maloletým prostredníctvom audiovizuálneho kontaktu aplikáciou Facetime, vždy v utorok a vo štvrtok o 18.30 hod.

Otec je povinný kontakt matky s maloletým umožniť, maloletého pripraviť a v stanovenom čase prijať hovor od matky.

Otec má právo počas výkonu osobnej starostlivosti matky realizovať styk s maloletým prostredníctvom audiovizuálneho kontaktu aplikáciou Facetime, vždy v utorok a vo štvrtok o 18.30 hod.

Matka je povinná kontakt otca s maloletým umožniť, maloletého pripraviť a v stanovenom čase prijať hovor od otca.

Uznesenie zmenil odvolací súd tak, že návrh otca zamietol a určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd po preskúmaní danej prejednávanej veci a vyhodnotení odvolacích dôvodov obidvoch rodičov, v nadväznosti na nimi tvrdené a osvedčené skutočnosti, zohľadňujúc aj doposiaľ vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie v konaní vo veci samej (sp. zn. 39 P 178/2020) dospel k záveru, že v záujme maloletého je prijať rozhodnutie o dočasnej úprave výkonu rodičovských práv a povinností týkajúcej sa zverenia maloletého (resp. odovzdania maloletého § 367 ods. 1 CMP) a určenia rozsahu výkonu osobnej starostlivosti o maloletého zo strany každého z rodičov. Odvolací súd po zvážení celkovej rodinnej situácie maloletého, jeho pomerov nastolených odchodom matky do Košíc a výsledkov doposiaľ vykonaného dokazovania, zohľadňujúc ako prvoradá hľadisko záujem maloletého na stabilizácii jeho výchovného prostredia, postupom podľa § 362 CMP dospel k potrebe prijať rozhodnutie o odovzdaní maloletého do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov majúca za

preukázané splnenie podmienok § 325 ods. 1 CSP, § 367 ods. 1 CMP. Odvolací súd pri zvolení formy dočasnej osobnej starostlivosti o maloletého zohľadňoval najmä skutočnosť, ktorý z rodičov poskytuje, alebo má predpoklad poskytovať druhému rodičovi dostatočný priestor na výchovu maloletého, keď v jeho záujme nepochybne je, aby bol v starostlivosti toho z rodičov, ktorý uznáva rolu a dôležitosť druhého rodiča v živote maloletého a dokáže akceptovať, že aj ten druhý rodič je dobrým rodičom. Zverením maloletého do dočasnej striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov odvolací súd sledoval zachovanie rovnocenného postavenia rodičov na čas do meritórneho rozhodnutia súdu, keď zverenie maloletého do výlučnej starostlivosti len jedného z nich v tomto prípade nepovažoval za najlepšie riešenie a dostatočnú záruku pre zachovanie vzájomných väzieb maloletého s každým rodičom rovnako. Odvolací súd v súlade s ustálenou súdnou praxou rozhodol, že miestom preberania a odovzdávania maloletého počas výkonu striedavej osobnej starostlivosti bude miesto bydliska odovzdávajúceho rodiča, nezistiac žiadny osobitný relevantný dôvod v tomto smere uprednostniť iba matku. Pri určení času preberania maloletého matkou odvolací súd zohľadnil možnosti železničnej dopravy medzi Bratislavou a Košicami. Odvolací súd zdôraznil, že toto rozhodnutie nie je definitívnym, avšak z pohľadu objektívneho rešpektovania najlepšieho záujmu maloletého sa vzhľadom na súčasné pomery v rodine, javí ako vôbec jediná možnosť zabránenia následku významného oslabenia jeho vzťahu s otcom a dosiahnutia reparácie aktuálneho pre maloletého nežiaduceho stavu, ktorého pretrvávanie v tomto štádiu konania by mohlo mať pre neho nepriaznivé dôsledky. Konečné rozhodnutie vo veci samej bude závisieť od výsledkov vykonaného dokazovania, vyhodnotenia rodičovských kompetencií rodičov a tiež ich ochoty vzájomne spolupracovať pri ďalšej starostlivosti o maloletého. V záujme vysporiadania sa s odvolacími dôvodmi matky odvolací súd uviedol, že tieto odvolací súd nepovažoval za skutkovo správne a ani dôvodné. Pokiaľ išlo o doplnenie odvolania otca, ktorým žiadal o úpravu jeho styku s maloletým počas Vianoc v roku 2020, odvolací súd uviedol, že jeho dôvody a rozsah úpravy nezodpovedajú podmienkam § 325 ods. 1 CSP, a to aj s poukazom na prijaté rozhodnutie odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia. Uvedené nevyklučuje, aby sa rodičia nedohodli na tom, aby maloletý mohol tráviť vianočné sviatky aj s otcom. Odvolací súd pri dočasnej úprave výkonu rodičovských práv a povinností prostredníctvom audiovizuálneho kontaktu upravil aj styk maloletého s rodičom, v ktorého starostlivosti sa v uvedenom čase nachádzať nebude, považujúc takúto úpravu kontaktu maloletého s rodičmi za prospešnú a v jeho záujme. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala matka maloletého (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP. Dovolateľka poukazuje na to, že z hľadiska špecifikácie typov rozhodnutí, voči ktorým ustanovenie § 420 CSP pripúšťa podanie dovolania, napadnuté uznesenie spĺňa zákonné požiadavky prípustnosti dovolania, keďže ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa končí konanie o nariadení neodkladného opatrenia. Dovolateľka má za to, že odvolací súd neposkytol matke vôbec žiadny priestor na vyjadrenie sa k poslednému otcovmu podaniu z 09. novembra 2020, ktorým doplnil svoje odvolanie. Odvolací súd toto podanie otca síce matke doručil cestou jej právneho zástupcu dňa 19. novembra 2020 bez určenia akejkoľvek sudcovskej lehoty na jeho vyjadrenie, avšak následne neposkytol matke ani len primeraný priestor na prípadnú reakciu, keďže už na štvrtý deň od doručenia predmetného podania matke vydal napadnuté uznesenie. Bez toho, aby matka mala vedomosť o vydaní napadnutého uznesenia, zaslala odvolaciemu súdu svoje Vyjadrenie k Doplneniu odvolania otca z 09. novembra 2020, v ktorom sa riadne vyjadrila k viacerým tvrdeniam. Až po doručení napadnutého uznesenia dňa 08. decembra 2020 sa však matka dozvedela, že odvolací súd matke vôbec neposkytol ani len primeraný čas na zaslanie jej reakcie. Tým odvolací súd de facto znemožnil realizáciu jej procesných práv. Taktiež popísaný nesprávny procesný postup odvolacieho súdu v konečnom dôsledku spôsobil aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, keďže odvolací súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s relevantnou argumentáciou a námietkami matky maloletého uvádzanými v jej poslednom vyjadrení z 26. novembra 2020. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Kolízny opatrovník vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že na Okresnom súde Bratislava III prebieha konanie vo veci úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu. Kolízny opatrovník odporúča, aby dovolací súd po preskúmaní veci dovolanie odmietol. Dovolanie je mimoriadnym

opravným prostriedkom, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa.

5. Otec maloletého vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nie je možné považovať rozhodnutie o neodkladnom opatrení za rozhodnutie vo veci samej, keďže nekonzumuje vec samu, nakoľko vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému D. je na Okresnom súde Bratislava III vedené konanie vo veci samej pod sp. zn. 39 P 178/2020. Z výroku napadnutého uznesenia jasne vyplýva, že ako rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia nie je rozhodnutím vo veci samej, t.j. že napadnuté uznesenie nekonzumuje vec samu, keďže je len dočasnou úpravou pomerov medzi účastníkmi konania, kým príslušný súd nerozhodne vo veci samej. Preto nie sú splnené okolnosti, aby napadnuté uznesenie spadalo medzi rozhodnutia prezumované v ustanovení § 420 CSP, voči ktorým je dovolanie prípustné. Otec navrhol, aby dovolací súd v súlade s ustanovením § 447 písm. c/ CSP dovolanie ako neprípustné odmietol, resp. v súlade s ustanovením § 448 CSP dovolanie ako nedôvodné zamietol.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Najvyšší súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) uvádza nasledovné:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (pozri rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 236/2016, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 19/2017). Najvyšší súd rovnako v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 157/2017 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 21/2018 uviedol, že dovolanie nie je podľa § 420 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým dovolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takeého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého bola podaná nadväzujúca žaloba.

9. Z doterajšej judikatúry (R 21/2018 a R 76/2018) možno vyabstrahovať záver, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ktoré spĺňa kritérium prípustnosti dovolania „vo veci samej“ a ktorým sa „konanie končí“ v zmysle § 420 CSP, je také, ktoré konzumuje vec samú. Jedná sa o prípady, kedy rozhodnutie o predbežnom opatrení je iniciované a vydané ešte pred konaním vo veci samej a zároveň, na ktoré už nebude nadväzovať konanie vo veci samej. Ide teda o rozhodnutia, u ktorých sa nepredpokladá, aby po ich vydaní boli dotknuté meritórnym rozhodnutím vydaným v súvisiacej veci. Rozhodnutia, ktoré nekonzumujú vec samú, sú najmä tie, ktoré sú vydané v priebehu súvisiaceho konania vo veci samej.

10. Dovolací súd sa preto v prvom rade zaoberal tým, či rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa atribút rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa konanie končí a dospel k záveru, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu takéto atribút nespĺňa.

11. Z obsahu spisu vyplýva, že otec maloletého doručil súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia až po začatí konania pred súdom prvej inštancie vo veci samej, t.j. po začatí konania vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému D. na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn.

39 P 178/2020. Z uvedeného je zrejmé, že otec podal svoj návrh už v priebehu začatého základného konania.

11.1 .Taktiež v samotnom výroku napadnutého uznesenia odvolacieho súdu je uvedený: „Matka je povinná na čas do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej na Okresnom súde Bratislava III, sp. zn. 39P/178/2020, odovzdať maloleté dieťa D. C., nar. XX.XX.XXXX do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov...“.

12. Uznesenie, ktorým odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení, ale napr. i rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu (pozri rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Obdo/76/2016 a odbornú právnickú literatúru - Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. akol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458). Taká situácia môže nastať predovšetkým v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP. V prejednávanej veci o takýto prípad nejde, pretože bolo vydané počas trvania konania vo veci samej, vedeného na Okresnom súde Bratislava III, sp. zn. 39P/178/2020, ktorého predmetom je úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému D.. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, keďže v danom prípade naďalej prebieha konanie vo veci samej o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému D.. Zároveň dočasnosť a provizórnosť úpravy pomerov účastníkov v prejednávanej veci vyplýva priamo zo znenia výroku rozhodnutia odvolacieho súdu: „Matka je povinná na čas do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedenej na Okresnom súde Bratislava III, sp. zn. 39P/178/2020, odovzdať maloleté dieťa D. C., nar. XX.XX.XXXX do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov...“.

14. Z uvedeného je zrejmé, že uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení nekonzumuje vec samú, lebo bude dotknuté konaním a rozhodnutím vo veci samej (konaním o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému), nejedná sa teda o rozhodnutie vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, tak ako sa to prezumuje v § 420 CSP, lebo bolo nariadené do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 39 P 178/2020.

15. Nie sú tak splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Matka maloletého tak napadla dovoláním uznesenie odvolacieho súdu, proti ktorému dovolanie nie je v zmysle citovaného zákonného ustanovenia prípustné.

16. Podľa § 447 písm. c/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

17. Vzhľadom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému podľa § 420 CSP nie je prípustné, a preto dovolanie odmietol (§ 447 písm. c/ CSP) bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.